

Sabare
Salaccni
Sandokande
Senni

Sabirci.
Salini, Salasi. (Ptolom).
Sandec, Sandecani.
Senienses, Senjani.

(Dalje sledi).

Zgodovinske reči.

3. Kaj gospod Terstenjak od „Lobie“ in „Santika“ pravi.

Ne bil bi se nadjal, na besedo v „Novicah“, katero je prijateljska roka mojemu pisanju pristavila, tako naglo in posebno prijazno od gospod Terstenjaka odgovor, ali prav za prav dopis prejeti, ker s prečastitim pisateljem nisim znan bil. Ne zadržujem tedaj tudi njegove besede naznaniti, ker njegov namen gotovo ni, jo v temnem prostoru posamskega lista zakrito deržati.

On tedaj tako piše od „Lobie“:

„Vi ste željo sprožili, da bi Vam povedal, katero mesto da je „Lobia“. Ni drugo kakor Lbljana. Bode m to v svojih bukvah z diplomatskimi listinami dokazal.“

Dalje pravi od „Santika“:

„Rimski Santicum je stal na Zili, kjer je dnešnji Lind na Koroškem (San=lind). Razun etimološkega dokaza imam tudi historijske in arheološke.“

K temu pristavi gosp. Terstenjak tudi svojo (se samo vé, da boljši ko našo) razlago nekterih imén unidan v „Novicah“ napeljanih. „Latobius“, na Koroških kamnih Latovus je priime Bramata Kamalāsana, to je, Latov Brama, na lati (lotos) sedeči Brama. Invictus Mithras cum signo lunae je Živa Čandrašegara, lunam in capite ferens, in je bil tudi kot solnce časten, njegova žena Bhavany-Baba pa je bila častena kot mesec. Mithra je toliko, kot Mahatur, to je, veliki bik, simbol plodivnosti in solnca. Zato Mitrove podobe vse nosijo podobo bika, kterega mladenec kolje, in pès (primeri: canis canicula, die Hundstage, pesji god, naj vročeje solnce) kri njegovo liže. Voltrex pa je etrusko imé, in pomeni vol, tur, der Auerochs, Buckelochs=Mithra. Plaetor je ded naših Pleteršekov; tudi ime Plaetor je mitološko. Itrius je Hitrius, to je priime indijskega Herkula Skandata. Mithrapus je kaj važno ime. Ap, op pomeni v umbriskem dialektu ogenj; tedaj Mithrapus Maha tura ap, to je, mogočnega tura ogenj = goreče solnce.“

Sploh gosp. Terstenjak veliko veselje nad tem naznanja, da bi se domorodci več na polji starozgodovinskem trudili. In res je to kaj bolj želeli posebno na Krajskem. Korošci se že davno trudijo o zgodovini svoje dežele, in lepe dela so že na znanje dali, tako o politiški kakor o cerkveni zgodovini. Pri nas se pa od Linhartovega in Vodnikovega časa le bolj počiva. Društvo zgodovinsko v Ljubljani si prizadeva svoje donesti; pa na njegove dela se malo gleda, ali se jim še kaki drugi nameni podkladajo. Nečem s tem terdit, da je vse prav in gotovo, kar spisi zgodovinskega društva prinašajo; pa ravno tak malo in prazno tudi ni.

Gosp. Terstenjakovi spisi o starozgodovinstvu so pač sila imenitno in važno delo, ne samo za radovednega zgodovinarja, in sploh za omikanega Slovenca, ampak tudi za bogoslovca, ker ga učijo na kakošno polje so prvi oznanovavci sv. evangelija svoje seme sejali v naših krajih; namreč ne samo na rimsko-gerško, ampak tudi na slavensko-indiško basnoslovje. Pri vsem tem so menj poznani, kakor bi bilo prav.

Zgodovinske reči naše dežele pa bi se imele tudi priprostemu ljudstvu bolj prisladiti; rado poslušajo kake stare zgodbe in pripovedi dostikrat domišljene; naj pazi tudi na gotove in resnične zgodbe svoje do-

mačije, da zna tudi kake najdene starine prav ceniti, bodi si kamne ali denarje.

Nektere reči naše zgodovine se tudi prav lepo v otroške keršanske nauke vplesti dajo. Na primeru: pripovedujemo otrokom, kako so kdaj narodi pravega Boga pozabili, in malike častili; kdo bi zraven ne pristavil prašanja: kako je to v naših krajih bilo? Naj povémo, kako so bili naši stari nespametni, da so solnce kot boga častili; naj povémo, da sedanji kres, ki ga otroci zdaj veselo žgejo s. Janezu v spomin, so kdaj mertvemu solncu kurili; naj razložimo, da baba, katero še v kakem kraju za igračo v vodo nesejo ali pa žagajo, je po nekdanjem mnenju na boginjo zmišljeno merzle zime kazala, in drugo tako. Naj pristavimo, da vsi moramo Bogu hvaležni biti, ker zdaj živimo v luči prave vére: bi otroci tega ne poslušali, ne pomnili radi? Ali drugo: Pripovedujemo, da aposteljni so šli po Gospodovem odhodu po celem svetu, oznanovat s. evangeli; kdo ne bo prašal: ali je kateri apostelj tudi v naše kraje prišel? Naj povémo, da sv. Marka je bil v Oglej, da sv. Peter je obiskal za njim nove cerkve v Primorji; naj razložimo, da so po tem sv. Herma-gora, in pozneje sv. Pavlin, sv. Rupert, sv. Virgili, sv. Ciril in Metod pravo véro pri nas oznanovali: ali to naših otrok ne bo veselilo? Gotovo da! S tem bo zgodovina bolj domača postala, namesti da je zdaj tako ptuja, kakor iz neznanega sveta! P. H.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Zagreba. Z. 1.) Naš leposlovni časopis „Neven“ bil bi nehati moral, ako bi se ne bil za-nj tako krepko slavni odbor naše „matice“ potegнул. Pri vsem tem vendar njegovo izhajanje ni zavarovano, ako jugoslavenstvo občinstvo za-nj bolj ne bo skrbelo. Gotovo bode vsakemu prijatelju književnosti drago čuti, da se od sedaj marljiva odbornika matice, gg. profesorja V. M. Golub i Ad. Tkalčević i vrstni pesnik gosp. J. Trnski za napredek lista neumorno trudijo, i posebno to, da je vredništvo „Nevena“ naš prevrli spisovatelj Bogoslav Šulek sam prevzel i da bo z prirojeno redko marljivostjo s pomočjo imenovanih gospodov za-nj delal. S takimi silami previden bo „Neven“ krepko k svojemu cilju težil i lepi svoji nalogi popolnoma zadostoval, to tolikoveč, ker so tudi drugi izvrstnejši pisatelji obljubili, bratom bratovsko roko podati. Je tedaj naša sveta dolžnost, pozvati vse rodoljube: naj nam v važnem poslu za napredek domačega slovstva blagovoljne pomoči ne odtegnejo, brez ktere nobena še tako mala stvarica obstati ne more. Gosp. V. Sabljiću, vredniku „narodnih novin“ javno iz srca se zahvalujemo, da je teško breme odgovornosti za „Nevena“ radovoljno prevzel; Jugoslavenom pa kličemo iz globočine srca: podpirajte narodno književnost, ktera ima biti vsakemu i slednjemu Slavjanu naj milejša zabava, naj dragoceneje zlato, brez kterega nam ne gré ime izobraženega naroda v vrsti razsvetljenega človečanstva. Naj ne bo glas naš klic vpijočega v pušavi!

Iz Lokve na Teržaškem. (Po naključni zakasnjeno²⁾). 7. dan pret. mesca je bila posebna slovesnost v Lokvi. Prečastitljivi škof Teržaško-Kopriški gosp. dr. Legat so prišli birmati. Pred sv. birmo so birmance sami izpraševali, kterih je bilo dokaj zbranih; po doveršenim spraševanju so milostni škof krepko in podučljivo besedo ljudstvu govorili, ktera bo vsim pričujočim gotovo v vednem spominu ostala, in potem so začeli birmati. Po svetim opravilu pa — poslušajte, dragi bravci, posebno veselo in redko novico: — so milostljivi škof častitega gosp.

¹⁾ Omenjenih dopisov nismo prejeli.

²⁾ Pred tem nismo nobenega dopisa prejeli.

Vred.

Vred.